

Textul povestirilor conține citate în limba slavonă, însoțite de traducerea lor în limba română, anunțată de cuvîntul *rumânește* scris cu cerneală roșie. De la pagina 229 pînă la sfîrșit, citatele slavonești sînt șterse cu cerneală neagră, rămînînd numai traducerea lor românească.

Majoritatea povestirilor cuprinse în acest manuscris își găsesc corespondent în *Patericul* din ms. 1429, Biblioteca Academiei, scris la 1676 de Radul Logofătul și considerat ca *cel mai vechi Pateric în limba română aflat pînă azi*¹. Ca vechime, manuscrisul de la Sofia ar veni al doilea. E posibil ca acest tip să fi fost cel mai vechi. Este interesant de menționat că și *Patericul* din 1676 are numeroase glose.

Cîteva din povestirile (8) *Patericului* cuprins în *Ms. rom. 1* de la Sofia își au corespondent într-un *Pateric* de redacție sîrbă din secolul al XV-lea menționat de B. Ţonev, în *Опис на ръкописите и старопечатните книги на Народната Библиотека в София*, vol. I, Sofia, 1910, p. 239—241.

Ms. rom. 2

Sbornic mic (1732/1733), în românește, cu litere chirilice.

Este un manuscris de format mic, cu dimensiunile 15 × 10. Păstrează sforile unei legături azi inexistente. Hirtia groasă.

Are 177 foi paginate ulterior, cu cifre arabe. Lipsesc începutul și sfîrșitul. Pe pagină sînt 15—16 rînduri scrise cu cerneală neagră de o mînă nu prea formată; titlurile, cu cerneală roșie. Textul este încadrat într-un dreptunghi de 13 × 7, tras cu cerneală verde și bronz. N-are ornamente.

Scrierea este cursivă, cu elemente de scriere semicontinuă.

A fost copiat probabil în 1732 sau la începutul anului 1733, ținînd seamă că primul an menționat la *Pascalie* este 1733.

Cuprinde rugăciuni (pentru toate zilele săptămîinii) și pasaje din *Gromovnic* (p. 10—30) și *Trepetic* (p. 30—35).

- p. 1 Rugăciune.
- p. 3/7 Rugăciune de sînta luni.
- p. 3^v/7 Rugăciune de sînta marți.
- p. 10 Gromovnicul a lui Eraclie împăratul carele au fostu numeritoriu de stele. Are aceste semnu și așa se începia toate zodiile din luna lui martă.
- p. 27/10 Tvorenje Ōdria proroc orfodestvu Hristovu.
- p. 30/4 Trepeticul de semne ōmenești.
- p. 35/7 Rugăciune de sînta miercuri.
- p. 37^v/9 Rugăciune de sînta joi.
- p. 39^v/9 Rugăciune de sînta vineri.
- p. 43^v/15 Rugăciune de sînta sîmbătă.
- p. 47 Rugăciune den toate zilele cătră născătoarea de dumnezeu.
- p. 48^v/8 Rugăciune mai nainte de ispovedanie.
- p. 50^v/9 Sfîrșit și lui dumnezeu laudă.
- p. 51/13 Ačasta este o molitvă care se află mai marea decătă toate molitvele și iaste în scurtă.
- p. 51^v/8 Ačasta iaste viața și nevointa a sfîntului Macarie (paginile 80^v și 81 sînt nescrise).
- p. 87^v/4 (Canonul ōngerilor) (la sfîrșitul acestei rugăciuni — p. 88^v e scris Sfîrșitul cano-nului ală ōngerului).
- p. 89 O rugăciune al cărei început lipsește.
- p. 90/8 Rugăciune în zăōa duminicii.
- p. 91 Pashaliia.
Cu ajutorul lui dumnezeu care cuprinde intru sine dni 22, 1733, 7241, indict 11, crugul soarelui 17, crug. lunii 2, temelia lunii 25.
(Ultimul an pentru care sînt scrise sîrbătorile mari este anul 1754, 7262, indict 2, crugul soarelui 10, crugul lunii 4, temelia 17).
- p. 104 Rugăciunile a s(fin)t(ei) și dumnezeestii liturghii².

Ms. rom. 3

Hrisov dat de Scarlat Ghica la 1765.

Este scris în limba română, cu litere chirilice de «popa Florea, dascălul slovenescu, de la școala domniei mele cea slovenească ōt stii Gheorghie cel Vechi», pe un pergament de 48 × 62,5 cm. Serisul cu tuș negru, cu inițiale în verde și roșu, este foarte frumos.

¹ Cel mai vechi *Pateric* cunoscut de M. Gaster (*Crestomație română*, Leipzig-București, 1891, vol. I, p. LII) este din 1692.

² În cerneală roșie e menționat momentul cînd se rostește fiecare rugăciune.